

Grundläggande granskning Gr 14/2021

Sammanställning av iakttagelser år 2021



Foto: Magnus Ström

April 2022
Clara Wiklund och Richard Norberg
Revisionskontoret
Diarienummer: REV 25-2021

1. Sammanfattning

För år 2021 tog revisorerna fram 24 granskningsrapporter. Av dessa var 13 grundläggande och 11 fördjupade granskningar. Rapporterna finns på www.regionvasterbotten.se/revision.

Enligt God revisionsledning i kommunal verksamhet ska revisorerna varje år göra grundläggande granskningar. De grundläggande granskningarna är översiktliga. Revisorerna granskar om styrelsers och nämnders resultat och styrning och kontroll är tillräckliga. Revisorerna granskar också om räkenskaperna är rättvisande och upprättade i enlighet med lagstiftning och annan normering.

De grundläggande granskningarna omfattar inte alla områden som kan behöva granskas. Inom vissa områden behövs också fördjupade granskningar. Med hjälp av riskanalyser bedömer revisorerna vilka fördjupade granskningar som behöver genomföras för att det ska finnas ett tillräckligt underlag inför ansvarsprövningen. Mot bakgrund av att regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden har ansvar för en stor del av regionens verksamheter är de fördjupade granskningarna i huvudsak inriktade på deras ansvarsområden.

Pandemin har medfört stora konsekvenser för Region Västerbotten. Regionen har på ett bra sätt ställt om verksamheterna för att hantera effekterna av pandemin. Regionen har också framgångsrikt genomfört omfattande vaccineringar. Västerbottens län har hög vaccinationstäckning i jämförelse med andra delar av landet. Tack vare stora statsbidrag, goda skatteintäkter och en stark utveckling på den finansiella marknaden hade regionen ett starkt ekonomiskt resultat. Revisorerna bedömde att regionstyrelsen, övriga nämnder och beredningar i allt väsentligt genomförde sina verksamheter på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Granskningar som genomfördes under år 2021 visade dock på brister i den politiska styrningen. Otydliga ansvarsförhållanden mellan regionstyrelsen och övriga nämnder bidrog till svårigheter i styrningen. Störst är otydligheterna mellan regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden. Granskningar år 2021 visar att hälso- och sjukvårdsnämnden hade svårt att styra och kontrollera sitt ansvarsområde. Nämnden var allt för passiv och inom flera områden saknades en strategisk styrning.

Revisorerna har löpande dialog med företrädare för regionstyrelsen, nämnder och tjänstpersonsledning om sina iakttagelser och behov av åtgärder.

2. Iakttagelser år 2021

Nämnderna ska enligt kommunallagen (6 kap. 6§) se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige bestämt och de regler som gäller för verksamheten. Styrelser och nämnder ska också se till att den interna kontrollen är tillräcklig. Med intern kontroll avses all den styrning, uppföljning och kontroll som behövs för att styrelser och nämnder ska kunna fullgöra sitt ansvar gentemot fullmäktige.

Revisorerna har i uppdrag att granska den verksamhet som drivs av styrelser och nämnder. Nedan finns två tabeller. I en första tabell har vi sammanställt slutsatser från revisorernas grundläggande granskningar. I en andra tabell finns slutsatserna från revisorernas fördjupade granskningar.

Tabell 1. Grundläggande granskningar år 2021

Grundläggande granskning	Identifierat väsentliga brister?	Iakttagelser i granskningen
Granskning av delårsbokslut per augusti 2021 - finansiell del (Gr 1/2021)	Nej	Granskad nämnd: Regionstyrelsen Granskningen av delårsrapporten är översiktlig. Granskningen identifierade inga väsentliga brister.
Granskning av redovisad måluppfyllelse i delårsrapport per augusti 2021 (Gr 2/2021)	Ja	Granskad nämnd: Regionstyrelsen Redovisningen i delårsrapporten var inte tillräcklig för att kunna bedöma om verksamheten var genomförd i enlighet med fullmäktiges mål. Styrelsens analyser i delårsrapporten var för översiktliga. Utifrån delårsrapporten var det svårt att bedöma i vilken grad det ekonomiska resultatet hade påverkats av pandemin, ökade statsbidrag, åtgärder i omställningsplanen eller av andra orsaker.
Granskning år 2021 av regionstyrelsen (Gr 3/2021)	Ja	Granskad nämnd: Regionstyrelsen Regionstyrelsen hade svaga resultat år 2021. Enligt styrelsens årsrapport uppfylldes endast fem av elva verksamhetsmål. Styrelsen hade ett underskott med -165 miljoner kronor. Den främsta orsaken till underskottet var en engångskostnad till följd av en förändrad beräkning av pensionsskulden. På liknande sätt som tidigare år hade regionstyrelsen inte tillräcklig styrning och kontroll. Granskningar år 2021 visar att brister i tjänstepersonsstödet och otydliga ansvarsförhållanden bidrog till svårigheterna. Styrelsen hade inte heller tillräcklig uppsikt över regionens kommunala bolag.

Granskning år 2021 av patientnämnden (Gr 4/2021)	Nej	Granskad nämnd: Patientnämnden Revisorerna bedömde att patientnämnden för år 2021 hade tillräckliga resultat. Nämnden hade utvecklat sin styrning och redovisade ett överskott för året. Revisorerna bedömde att nämnden i huvudsak hade en tillräcklig styrning och kontroll.
Granskning år 2021 av folkhögskolestyrelsen (Gr 5/2021)	Nej	Granskad nämnd: Folkhögskolestyrelsen Revisorerna bedömde att folkhögskolestyrelsen i huvudsak hade tillräckliga resultat år 2021. Under året fortsatte folkhögskolestyrelsen arbetet med att utveckla sin målstyrning och interna kontroll. Revisorerna bedömde att folkhögskolestyrelsen i huvudsak hade en tillräcklig styrning och kontroll.
Granskning år 2021 av fullmäktiges beredningar för folkhälsa och demokrati (Gr 6/2021)	Nej	Granskning av beredningarna för demokrati och folkhälsa Revisorerna bedömde att beredningarna hade genomfört sina uppdrag i enlighet med fullmäktiges direktiv.
Granskning år 2021 av måltidsnämnden (Gr 7/2021)	Nej	Granskad nämnd: Måltidsnämnden i Skellefteå Revisorerna bedömde att måltidsnämnden hade en tillräcklig måluppfyllelse år 2021. Nämnden redovisade vid årets slut ett balanserat överskott på 4,2 miljoner kronor. Granskningen visade att nämnden i huvudsak hade en tillräcklig styrning och kontroll.
Granskning år 2021 av hälso- och sjukvårdsnämnden (Gr 8/2021)	Ja	Granskad nämnd: Hälso- och sjukvårdsnämnden Hälso- och sjukvårdsnämndens verksamheter genomförde stora insatser för att hantera pandemin. Verksamheterna hade också framgångsrikt genomfört vaccinering mot covid-19 och bidragit till att Västerbottens län hade bland den högsta vaccinations-täckningen i landet. Nämndens resultat för verksamhetsmålen var svaga. Positivt var att nämnden hade ett överskott på 139 miljoner kronor. Överskottet berodde på bidrag från staten för att hantera pandemin. Revisorerna bedömde att det fanns risk att nämnden hade kvar delar av det strukturella underskott som nämnden hade före pandemin. Hälso- och sjukvårdsnämnden hade för år 2021 inte en tillräcklig styrning och kontroll. Liksom tidigare år bidrog otydliga ansvarsförhållanden och svagt tjänstemannastöd till svårigheter för nämnden att styra sitt ansvarsområde. Granskningar visar att nämnden var passiv under året.

Granskning av redovisad måluppfyllelse i årsredovisning år 2021 (Gr 9/2021)	Ja	<p>Granskad nämnd: Regionstyrelsen</p> <p>Resultaten för verksamhetsmålen var svaga. Endast fyra av fullmäktiges 12 verksamhetsmål var helt uppfyllda. Redovisningen av resultaten var inte tillräckligt utvecklad. Med anledning av de svaga resultaten för verksamhetsmålen bedömde revisorerna att god ekonomisk hushållning inte hade uppnåtts. Tack vare statsbidrag för pandemin och en betydande värdeökning av regionens placerade medel redovisade regionen ett överskott med 1 398 miljoner kronor för år 2021. Revisorerna bedömde att det troligen kvarstod ett underliggande strukturellt underskott och att det skulle krävas stora insatser för att möta behoven av vård, investeringar och klara en ekonomi i balans under kommande år.</p>
Granskning av årsbokslut 2021 – finansiell del (Gr 10/2021)	Nej	<p>Granskad nämnd: Regionstyrelsen</p> <p>Årsredovisningen gav i allt väsentligt en rättvisande bild av regionens resultat och ställning. Årsredovisning var i allt väsentligt upprättad i enlighet med lag och rekommendationer.</p>
Granskning av årsredovisning – god ekonomisk hushållning finansiell del (Gr 11/2021)	Nej	<p>Granskad nämnd: Regionstyrelsen</p> <p>Regionfullmäktige hade i regionplan för år 2021 beslutat om fyra finansiella mål som har betydelse för god ekonomisk hushållning. Tre av målen var uppfyllda och ett av målen var delvis uppfyllt. Regionstyrelsens samlade bedömning var att regionen hade en god ekonomisk hushållning. För år 2021 uppgick verksamheternas resultat i förhållande till skatter och generella statsbidrag till 5,2 procent och för åren 2020-2021 uppgick överskottet sammantaget till 4,8 procent.</p>
Granskning år 2021 av regionala utvecklingsnämnden (Gr 12/2021)	Ja	<p>Granskad nämnd: Regionala utvecklingsnämnden</p> <p>Nämnden hade ett överskott på 26 miljoner kronor men svaga resultat för sina verksamhetsmål. Det fanns brister i nämndens redovisning av resultaten för verksamhetsmålen och i nämndens interna kontroll. Positivt var att nämnden under året var aktiv för att åtgärda brister som revisorerna uppmärksammat. Revisorerna bedömde att nämnden behövde fortsätta arbetet med att stärka sin styrning, uppföljning och kontroll.</p>

Granskning av regionstyrelsens uppsikt över följsamhet till fullmäktiges reglemente för intern kontroll år 2021 (Gr 13/2021)	Ja	Granskad nämnd: Regionstyrelsen Regionstyrelsen hade under år 2021 utvecklat sin uppsikt över övriga styrelser och nämnders följsamhet till reglementet för intern kontroll. Styrelsen och de övriga nämnderna uppfyllde i huvudsak kraven i fullmäktiges reglemente för intern kontroll. Det var dock brister i kvaliteten på arbetet med den interna kontrollen. Styrelsen behövde bli mer aktiv och vidta åtgärder.
--	----	---

Tabell 2. Fördjupade granskningar år 2021

Fördjupad granskning	Identifierat väsentliga brister?	Iakttagelser i revisionsrapporter
Granskning av hanteringen av betalkort (Nr 1/2021)	Ja	Granskad nämnd: Regionala utvecklingsnämnden Ett stickprov visade att det saknades kvitton eller uppgifter om syfte och ändamål för en betydande andel av inköpen med betalkort
Granskning av beredningen av riktlinjer för god ekonomisk hushållning (Nr 2/2021)	Ja	Granskad nämnd: Regionstyrelsen Regionstyrelsen hade inte berett riktlinjer för god ekonomisk hushållning som utgick från både verksamhetsmässiga och finansiella perspektiv. Enligt kommunallagen ska fullmäktige besluta om riktlinjer för god ekonomisk hushållning (11 kap)
Granskning av samverkan för regional utveckling (Nr 3/2021)	Ja	Granskad nämnd: Regionstyrelsen och regionala utvecklingsnämnden Regionen hade betalat arvoden till politiker som inte var valda av regionfullmäktige och som inte hade rätt att få arvoden som förtroendevalda i regionen. Det var inte tillräckligt tydligt hur den årliga grundavgift som kommunerna betalade till regionen för samverkan hade använts. Det finns risk att regionens arbetsinsats inte utgick från självkostnadsprincipen, vilket är ett krav enligt kommunallagen.

Fördjupad granskning	Identifierat väsentliga brister?	Iakttagelser i revisionsrapporter
Granskning av kontroll över beslut (Nr 4/2021)	Ja	<p>Granskad nämnd: Regionstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden och regionala utvecklingsnämnden</p> <p>Regionstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden och regionala utvecklingsnämnden hade svag kontroll om beslut togs av personer med rätt befogenheter. Kunskapen om hur beslut skulle tas var låg i framför allt regionstyrelsens och hälso- och sjukvårdsnämndens förvaltningar. Beslut blev inte korrekt dokumenterade och återanmälda.</p>
Förstudie om införandet av framtidens vårdinformationsstöd (Nr 5/2021)	Ja	<p>Granskad nämnd: Regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden</p> <p>I förstudien identifierades risker som är förknippade med program- och projektstyrningen. Riskerna handlade bland annat om ansvarsfördelningen för programmet, men även ansvarsfördelningen mellan de olika rollerna och projekten i programmet</p>
Uppföljande granskning av hanteringen av folkhälsobidrag (Nr 6/2021)	Ja	<p>Granskad nämnd: Regionstyrelsen</p> <p>Folkhälsobidrag hade inte har hanterats i enlighet med riktlinjer och delegationsordning.</p>
Granskning av hantering av tjänstebilar (Nr 7/2021)	Ja	<p>Granskad nämnd: Regionstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden och folkhögskolestyrelsen</p> <p>I regionen finns över 200 tjänstebilar till en årlig kostnad på cirka 16 miljoner kronor. Det fanns brister i styrningen och kontrollen. Riktlinjerna för tjänstebilarna behövde uppdateras och kompletteras och det saknades uppföljning och kontroller.</p>
Granskning av genomförande av fullmäktiges beslut att nämnderna ska ha egna förvaltningar (Nr 8/2021)	Ja	<p>Granskad nämnd: Regionstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden och regionala utvecklingsnämnden</p> <p>Regionstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden och regionala utvecklingsnämnden hade inte har gjort tillräckligt för att tydliggöra hur förvaltningarna skulle styras och samverka. Exempelvis behövde förhållandet mellan nämnderna och förvaltningscheferna klargöras. Det var också otydligt hur nämnderna skulle styra och påverka det stöd som deras verksamheter fick från regionstyrelsens förvaltning.</p>

Granskning av hanteringen av allmänna handlingar (Nr 9/2021)	Ja	<p>Granskad nämnd: Regionstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden och regionala utvecklingsnämnden</p> <p>Regionstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden och regionala utvecklingsnämnden hade inte säkerställt en tillräcklig styrning, uppföljning och kontroll av hanteringen av allmänna handlingar. Regler och rutiner fanns, men den strategiska styrningen för att säkerställa att verksamheterna följde reglerna var svag. De utbildnings- och informationsinsatser som genomförts var för begränsade och uppföljningen och kontrollerna var otillräckliga.</p>
Granskning av vaccinering av covid-19 (Nr 10/2021)	Ja	<p>Granskad nämnd: Regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden</p> <p>Vaccinationen i Västerbotten mot covid-19 var framgångsrik. Länet har bland den högsta vaccinationstäckningen i Sverige. Regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden hade dock inte varit tillräckligt aktiva i den strategiska styrningen av vaccinationen. Regionstyrelsen hanterade massvaccinationen av covid-19 som en del av styrelsens ordinarie vaccinationsuppdrag till primärvården. Hälso- och sjukvårdsnämnden tog inga beslut med anledning av vaccinationen.</p>
Granskning av regionens ägarstyrning av kommunala bolag (Nr 11/2021)	Ja	<p>Granskad nämnd: Regionstyrelsen och regionala utvecklingsnämnden</p> <p>Regionstyrelsen och regionala utvecklingsnämnden hade inte säkerställt en tillräcklig ägarstyrning av regionens kommunala bolag. Ansvarsförhållanden var otydliga och varken regionstyrelsen, regionala utvecklingsnämnden eller förvaltningschefer hade gett direktiv om hur ägarstyrningen skulle vara organiserad och utformad. Revisorerna bedömde att styrelsen och nämnden skyndsamt behövde utvärdera hur regionen skulle styra de kommunala bolagen.</p>
